



*Keski-Pohjanmaan 6. vaihemaakuntakaavan työsuunnitelma  
Keski-Pohjanmaan energiamurros ja ympäristövaihemaakuntakaava*

16.8.2022

## Sisällys

Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet.....	2
Maakuntakaavan valmistelu.....	4
Maakuntakaavoituksen sisältö .....	5
Maakuntakaavoituksen vaiheet ja niiden toteutus.....	6
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) .....	6
Valmisteluvaihe .....	6
Ehdotusvaihe .....	6
Hyväksymisvaihe.....	7
Vaikutusten arvioiminen .....	7
Aikataulu ja työvaiheet maakuntakaavoitukselle.....	8
Maakuntakaavoituksen seuranta .....	<b>Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.</b>
Maakuntakaavoituksen aikataulu .....	<b>Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.</b>

## Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Keski-Pohjanmaan liitto vastaa aluekehittämislain (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 756/2021) mukaisesti aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta Keski-Pohjanmaalla. Yhtenä maakuntastrategian ja -ohjelman toteuttamisen ilmentymä on maakuntakaava. Tässä työsuunnitelmassa kerrotaan Keski-Pohjanmaan 6. vaihemaakuntakaavan, Keski-Pohjanmaan energiamurros ja ympäristövaihemaakuntakaava, tulevasta toteutuksesta. Maakuntakaavan lähtökohtina on toteuttaa maakuntastrategia 2040 ja maakuntaohjelma 2022–2025 asetettuja maakunnan kehitystavoitteita ja sen lisäksi toteuttaa valtakunnallisia alueiden kehittämistavoitteita.

Valtioneuvoston päätöksessä 14.12.2017 valtakunnallisista alueiden käyttötavoitteista todetaan, että alueidenkäyttö tukee siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan sekä sillä edistetään luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön kestävää käyttöä edistetään, myös alueiden käytöllä luodaan mahdollisuuksia elinkeinojen uudistumiselle. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on asetettu seuraaviksi:

1. *Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen*, jolla edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
2. *Tehokas liikennejärjestelmä*, jolla edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle. Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.
3. *Terveellinen ja turvallinen elinympäristö*, jota edistetään varautumalla sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys ja/tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

4. *Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat*, joissa Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

5. *Uusiutumiskykyinen energiahuolto*, jossa varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin. Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Keski-Pohjanmaan energiamurros ja ympäristövaihemaa- ja ympäristökehittäminen toteuttaa Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2040 ja maakuntaohjelma 2022–2025 antamia maakunnallisia tavoitteita. Keski-Pohjanmaan tavoitteena on olla hiilinegatiivinen maakunta vuoteen 2035 mennessä. Tämä edellyttää isoja muutoksia energian tuotannossa ja kulutuksessa sekä tuotannon uudistamista vähemmän päästöjä aiheuttavaksi.

Keski-Pohjanmaan aluerakenteen kehittämisessä huomioidaan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä elinvoimaisen kulttuuriympäristön ja turvallisen ja tasapainoisen elinympäristön säilyttäminen ja kehittäminen.

Keski-Pohjanmaan maakunnan aluerakenteessa halutaan korostaa tulevaisuuteen varautumisen, ennakkoinnin sekä voimistuvien uusien kehityskulkujen, kuten kestävä kehityksen vaikutuksia ja muutosjoustavuuden näkökulmia. Aluerakenteen muodostamisessa on otettu huomioon mm. ilmastonmuutoksen hillinnän, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden sekä liikkumisen näkökulmat. Vihreän kehitys, ilmastonmuutokseen vastaaminen ja hiilineutraalisuus sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen näkyvät poikkileikkaavina aluerakenteen visiossa.

## Maakuntakaavan valmistelu

Keski-Pohjanmaan energiamurros ja ympäristövaihe- ja maakuntakaavan valmistelutyöt aloitettiin keväällä 2022. Valmistelutöissä tehtiin alustava projektisuunnitelma ja selvitys tarvittavasta kaavan pohja-aineistosta. Yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan kanssa hankitut selvitykset valmistuivat pääosin tuolloin. Ainoastaan suurien petolintujen (Maa-, Merikotka ja Sääksi) selvitys on vielä tekeillä ja se valmistuu elokuun loppuun mennessä 2022.

Maakäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä 1 mom., todetaan vaikutusten selvittämisestä kaavaa laadittaessa seuraavaa, kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maakuntakaavan valmisteluun sisältyy siten runsaasti tiedonkeruuta ja selvityksiä, joiden avulla varmistetaan, että maakuntakaava vastaa niin nykyhetken kuin tulevaisuudenkin tarpeisiin ja on vaikutuksiltaan tasapainossa.

## Maakuntakaavoituksen sisältö

Keski-Pohjanmaan energiamurros ja ympäristövaihemaa- ja ympäristövaikuttavuuden pääteemoina ovat:

1. Kaivannaiset (kaivosalueet ja mineraalivaranto)
2. Matkailu ja virkistys
3. Tuulivoima
4. Viheraluerakenne.

Maakuntakaavan perusteeksi on teetetty erilaisia kaavateemoihin kohdistuvia selvityksiä. Osa selvityksistä on tehty yhdessä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen kanssa. Valmistuneita selvityksiä ovat:

- Kaivosalaselvitys
- Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitys
- Selvitys Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan keskeisistä metsäpeura-alueista
- Susikanta Suomessa maaliskuussa 2022

Sen sijaan matkailu ja virkistys sekä viheraluerakenne teemat vaativat selvitystöitä kaavoitussuunnittelun perusteeksi.

Matkailu- ja virkistysteeman perusteina ovat mm. Keski-Pohjanmaan matkailustrategia 2021–2025 ja Visit Keski-Pohjanmaa sivuston aineistot. Matkailu- ja virkistysteemaan liittyy osana myös Keski-Pohjanmaan kulttuurihistorialliset kohteet. Kulttuurihistoriasta on osittainen selvitys tehty aikaisemmin koskien kulttuurialueita, vuonna 2001 julkaistussa selvityksessä Keski-Pohjanmaan arvokkaat maisema- ja kulttuurialueet. Kaavoitustyön kannalta on erityisen tärkeää, että tehdään selvitystyö maakunnallisesti tärkeistä kulttuurihistoriallisista kohteista, jotka liittyvät olennaisesti matkailun ja virkistykseen aiheeseen. Selvitystyö tehdään ulkopuolisen asiantuntijan toimesta kevään 2023 aikana.

Viheraluerakenteen selvityksessä kootaan yhteen jo olemassa olevaa luontotietoa, jonka pohjalta määritetään luontoarvojen kannalta merkittävimmät alueet. Viheraluerakenteella/viheraluerakenteella tarkoitetaan pääosin rakentamattomien ja kasvullisten alueiden sekä niiden välisten yhteyksien muodostamaa verkostoa, joka kattaa muun muassa suojelualueet ja luonnon monimuotoisuuden kannalta muuten merkittävät alueet sekä niiden väliset ekologiset yhteydet. Ekologisilla yhteyksillä tarkoitetaan vaihtelevan levyisiä metsä- ja suovyöhykkeitä tai metsä-suo-pelto-ketjuja ja muita pääosin rakentamattomia maa- ja vesialueita, joiden kautta eliöt voivat siirtyä alueelta toiselle tai joiden kautta voidaan varmistaa suotuisien elinalueiden saavutettavuus epäsuotuisien alueiden poikki.

Luontoarvot voivat koskea käytännössä mitä tahansa eliöryhmiä, kuten esimerkiksi liito-oravia, linnustoa, kasvillisuutta ja luontotyyppejä sekä erilaisia geologisia muodostumia. Erityistä merkitystä on useiden eliöryhmien kannalta tärkeillä kokonaisuuksilla. Viheraluerakenteen selvitystyö joudutaan tekemään ulkopuolisen asiantuntijan avulla. Selvitystyön toteutus tehdään vuoden 2023 kesän loppuun mennessä. Molemmat edellä mainitut selvitystyöt kilpailutetaan syksyn 2022 aikana.

Maakuntakaavoituksen yhteydessä tarkastellaan ja tehdään myös voimassa olevien maakuntakaavojen muutos ja päivitystarpeita sekä mahdollisten virheellisten merkintöjen korjausta.

## Maakuntakaavoituksen vaiheet ja niiden toteutus

Maakuntahallitus tekee päätöksen maakuntakaavoituksen aloittamisesta. Keski-Pohjanmaan energiamurros ja ympäristövaihemaa- ja rakennuslain 63§:n mukainen kaavoitusprosessi alkaa työohjelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimisella. Työn alussa määritellään mitä asioita ja millaisia mahdollisia vaihtoehtoja kaavassa on tarkoitus käsitellä. Tässä vaiheessa määritellään myös kaavan yleistavoitteet ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden asettamat lähtökohdat.

### Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain 63§:n mukainen suunnitelma maakuntakaavan osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä vaikutusten arvioimisesta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) tarkoituksena on kuvata kaavatyön lähtökohtia, vaiheita ja osallisten mahdollisuuksia vaikuttaa kaavan valmisteluun.

Maankäyttö ja rakennusasetuksen mukaan ensimmäinen viranomaisneuvottelu järjestetään kaavoitukseen ryhdyttäessä. Sopivin ajankohta tälle aloitusvaiheen viranomaisneuvottelulle on, kun työohjelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnokset ovat käytettävissä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta tiedotetaan yleensä aloitusvaiheen lopussa kaavan vireille tulon yhteydessä. Osallisille tulee varata mahdollisuus palautteen antamiseen.

### Valmisteluvaihe

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman jälkeen siirrytään valmisteluvaiheeseen. Tarkoituksena on löytää kaavan tavoitteita sekä maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimuksia parhaiten toteuttava ratkaisu. Vaikutusten selvittämisen ja arvioinnin perusteella eri osapuolet ja osalliset voivat ottaa kantaa muun muassa vaihtoehtojen valintaan ja kaavan sisältöön, muun muassa vaihtoehtojen valintaan ja kaavan sisältöön. Suunnittelun aikana voidaan tehdä välipäätöksiä, joiden avulla suunnittelua ohjataan toivottuun suuntaan.

Osallistumisen onnistumisen edellytyksenä on riittävä tiedotus. Kiinnostuksen herättämiseksi tarvitaan myös julkista keskustelua lehdistössä ja tiedotusvälineissä. Osallistuminen on kiinteä osa kaavan valmistelua. Muiden osallistumistilaisuuksien lisäksi varataan tilaisuus mielipiteen ilmaisemiseen kaikille osallisille ja maakunnan kuntien jäsenille asettamalla valmisteluaineisto nähtäville. Tässä yhteydessä pyydetään myös lausunnot. Valmisteluvaiheen asiakirjana laaditaan kaavaselostus, jossa esitetään kaavan keskeiset lähtökohdat, päätöksien perustelut ja vertailu asetettuihin tavoitteisiin. Selostuksessa kuvataan myös maakuntakaavan tarkkuutta ja oikeusvaikutuksia.

### Ehdotusvaihe

Kaavaehdotuksen laadinta käynnistetään aiemmissa vaiheissa tehtyihin suunnitelmiin ja valmistelumateriaalista saatuun palautteeseen perustuen. Valmistelumateriaalista annetuista

mielipiteistä ja lausunnoista laaditaan yhteenveto. Tässä yhteydessä valitaan myös lopullisen kaavan pohjaksi tuleva vaihtoehto ja muut kaavan laadinnan kannalta keskeiset suunnitteluperiaatteet.

Kaavaehdotuksen vaikutukset arvioidaan käyttäen hyväksi aiemmin tehtyjä selvityksiä. Arviointia ja selvityksiä täydennetään tarpeen mukaan. Suunnitellaan kaavan toteuttamistapa ja selkiytetään toteuttamisvastuita. Selvitetään ympäristöhaittojen vähentämistoimenpiteet ja laaditaan ohjelma vaikutusten seuraamiseksi.

Maakuntakaava-asiakirjat valmistetaan lopulliseen muotoonsa siten, että ne sisältävät maakuntakaavakartan määräyksineen ja maakuntakaavaselostuksen liitteineen. Vaikutusten selvittämisen ja arvioinnin tulokset sekä vaihtoehdot ja niiden karsintaperusteet esitetään kaavaselostuksessa. Vaiheen lopussa maakuntakaavaehdotus asetetaan virallisesti nähtäville ja siitä pyydetään lausunnot. Nähtäville asettamisesta tiedotetaan.

### Hyväksymisvaihe

Kaavaehdotus pidetään kaava-alueen kunnissa julkisesti nähtävillä vähintään 30 päivän ajan, jona aikana maakunnan liiton kuntien jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotukseen kohdistuvista muistutuksista ja lausunnoista laaditaan yhteenveto. Liiton perusteltu vastine muistutuksiin toimitetaan tiedoksi sitä pyytäneille. Saaduista lausunnoista ja muistutuksista tehty yhteenveto pidetään kaikkien saatavilla myös liiton kotisivuilla.

Toinen viranomaisneuvottelu käydään ympäristöministeriön, alueellisen ympäristökeskuksen ja maakunnan liiton kesken. Neuvotteluun kutsutaan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa mukana olleet viranomaiset sekä muut viranomaiset, joiden toimialaa kaava saattaa koskea. Ehdotus viimeistellään mahdollisten lisäselvitysten perusteella ja ottaen huomioon muistutukset, lausunnot ja viranomaisneuvottelun tulokset. Jos kaavaan tehdään tässä vaiheessa olennaisia muutoksia, kaava on asetettava uudelleen nähtäville eli palataan ehdotusvaiheeseen. Maakuntakaavan hyväksyy maakuntavaltuusto. Maakuntakaavan hyväksymisestä tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Maakuntavaltuuston päätöksestä on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen.

### Vaikutusten arvioiminen

Maakunnan alueiden käyttöön vaikuttavien tekijöiden seuraaminen tulee olla jatkuvaa. Erityisen seurannan kohteena ovat kaavan ja asetettujen tavoitteiden toteutuminen sekä kuntien kaavoituksen ja muiden alueiden käyttöä koskevien suunnitelmien sopeutuminen maakuntakaavaan. Myös vaikutusten toteutumaa tulee seurata erityisesti, jos kaavaan sisältyy sitä koskevia veloitteita tai määräyksiä.

Seurataan myös osallisilta saatua palautetta maakuntakaavasta. Tällä tavalla saattaa tulla esiin myös uusia tarpeita tai näkökohtia. Tiedottaminen kaavan toteutumisesta ja muutostarpeista voi tapahtua esimerkiksi maakunnan liiton oman kaavoitusta koskevan tiedotteen avulla. Seurannasta ja sen tuloksista voidaan raportoida myös osana liiton toimintakertomusta tai erillisellä seurantaraportilla. Myös maakuntatilasto voi sisältää seurannan kannalta keskeisiä



tietoja. Maakuntakaavoitukseen liittyvän seurannan tuloksia voidaan käsitellä myös osana maakuntasuunnitelman seurantaa.

#### Aikataulu ja työvaiheet maakuntakaavoitukselle

	2022	2023	2024
<b>ALOITUS- JA TAVOITEVAIHE</b>			
Lähtökohdat ja tavoitteet, työohjelma	- - - - -		
OAS: laatiminen ja nähtävillä olo	- - - - -		
Vireilletulosta ilmoittaminen	-		
OAS: palautteen käsittely		- -	
1. viranomaisneuvottelu		-	
<b>VALMISTELUVAIHE</b>			
Selvitysten laatiminen	- - - - -	- - - - -	
Kaavaluonnoksen valmistelu		- - - - -	
Kaavaluonnoksen nähtävilläolo			- -
Valmisteluvaiheen palautteen käsittely			- -
<b>EHDOTUSVAIHE</b>			
Selvitysten täydentäminen			- -
Kaavaehdotuksen valmistelu			- - - - -
Kaavaehdotusaineiston lausuntokierros			- -
2. viranomaisneuvottelu			-
Kaavaehdotuksen nähtävilläolo			- -
<b>HYVÄKSYMISVAIHE</b>			
Ehdotuksen palautteen käsittely			- -
Kaavaehdotuksen mahdolliset tarkistukset			- -
Maakuntakaavaehdotuksen hyväksyminen			-
<b>VAIKUTUSTEN ARVIOIMINEN</b>			